

Агенција за предшколско, основно и средње образовање

Стандарди квалитета рада васпитача, педагога
и директора у предшколском васпитању и образовању

Сарајево, 2011. године

Издавач:

Агенција за предшколско, основно и средње образовање

За издавача:

Маја Стојкић, директор Агенције за предшколско, основно и средње образовање

Алиса Ибраковић, замјеник директора – руководилац Подручне јединице Сарајево

**Стандарди квалитета рада васпитача, педагога
и директора у предшколском васпитању и образовању****Водитељ пројекта:**

Хашима Ђурак, стручни савјетник за предшколско васпитање и образовање Агенције за предшколско, основно и средње образовање

Тим експерата на Пројекту

1. Доц. др Зора Марендић, главни експерт
2. Проф. др Перо Спасојевић
3. Мр сц. Радмила Рангелов-Јусовић
4. Проф. др Едина Вејо
5. Наира Јусуфовић, професор предшколског васпитања и образовања
6. Анита Шагољ, професор предшколског васпитања и образовања

Лектура:

Мунира Шаули,
Адриана Зорић

ДТР:

Бранка Звечевац

Тираж:

700 примјерака

Штампа:

Студио Јордан, Сарајево

Напомена:

Ријечи и појмови који имају значење рода коришћени у овом документу односе се једнако на женски и мушки род, без обзира јесу ли коришћени у женском или мушком роду.

Стандарди квалитета рада васпитача, педагога и директора у предшколском васпитању и образовању

Увод

Стандарди као визија изврности квалитета рада васпитача, педагога и директора предшколских установа

Резултати многобројних домаћих и међународних истраживања, и најновија научна сазнања, указују на то да су дјечија искуства, у првих пет година живота, кључна за његов будући живот, здравље, учење, социјалне односе и развој у цјелини.

Разумијевање значаја свеобухватног и квалитетног васпитања и образовања, на раном узрасту, пресудно је за развој појединца, али и за развој и прогрес друштва у цјелини. Неке од најновијих студија, које се баве питањима људског капитала, потврђују да је инвестирање у развој и образовање, на раном узрасту, најбоља инвестиција за друштво и појединца, која се вишеструко враћа.

Агенција за предшколско, основно и средње образовање је, уз подршку UNICEF-а, Save the Children Norway и у сарадњи с представницима ентитетских и кантоналних министарстава образовања у Босни и Херцеговини, као и Одјељења за образовање Брчко дистрикта БиХ, покренула активности на пољу унапређења квалитета рада у предшколском васпитању и образовању, којим би се омогућили услови за високо квалитетно и усклађено васпитање, образовање и његу у раном дјетињству широм Босне и Херцеговине. Тренутно, стање је такво да су стандарди квалитета неуједначени и да се њихово праћење врши на различите начине, а често немају за сврху унапређење компетентности васпитача, стручних сарадника и директора у предшколском васпитању и образовању. Стручњаци су нашим активностима дали снажну подршку, истичући велику потребу за стандардизацијом квалитета у области васпитања и образовања.

Квалитетно васпитање и образовање је темељно право сваког дјетета. Дефиниција квалитета зависи од циљева које поставимо, како гледамо на улогу васпитно-образовне установе, вртића и дјетињства уопште, како гледамо на дијете и каква је преовладавајућа парадигма с којом радимо на подручју васпитања и образовања.

Једна од дефиниција квалитета је да се професионалност исказује у жељи за изврним и онда када нас нико не посматра и не оцјењује, када имамо унутрашњу мотивацију да будемо све бољи и бољи у ономе што радимо.

Квалитет има више димензија, као што су структурална, процесна и административна димензија, и проучаван је из разних углова. Када говоримо о истраживањима, на пољу квалитета, преовлађују истраживања која се баве структуралним димензијама као: колико дјеце има у групи, колика је квадратура учионице, каква је опрема у учионици, каква је квалификација едукатора, и сл. Много је мање истраживања која се баве процесном димензијом квалитета, јер, све оно што је на нивоу процесне димензије, много је теже мјерити, слиједити и евалуирати (каква је интеракција, које стратегије се користе у подучавању, каква је психолошка и социјална средина за учење и сл.), што би се свакако требало мијењати. Агенција за предшколско, основно и средње образовање је подузела активности које ће допринијети да се обликују системска рјешења за успостављање и осигуравање квалитета у предшколском васпитању и образовању.

Квалитет тражи професионалност, а професионалца одликују специфична знања, вјештине и ставови које други људи, ван те професије, немају. То је прва димензија квалитета. Друга је аутономност, способност да сами одлучујемо на који начин ћемо нешто урадити, како тумачимо зашто то и чинимо а не на други начин, и, на крају, зашто то уопште радимо. Све ове димензије су међусобно веома зависне, и не може опстати професионалац, ако ради само на једној димензији професионалности. Професионалац мора бити активан, спреман да партиципира у својој радној средини и на нивоу друштва у коме дјелује. Едукатор који нема способности партиципације, или не жели да партиципира у

друштву, тешко може постати прави професионалац. Још једна битна димензија професионалности је уважавање и углед. Уважавање и углед траже од едукатора проактивност у томе да своју професију покаже другима, да „отвори врата учионице“ родитељима, колегама, људима из заједнице, друштва.

Професионалне компетенције, које укључују све димензије професионалности, су темељне одреднице на којима су засновани **Стандарди квалитета рада васпитача, педагога и директора** у предшколском васпитању и образовању.

Како је настајао докуменат *Стандарди квалитета рада*

Крајем 2010. године Агенција за предшколско, основно и средње образовање је започела са активностима на пројекту „Стандарди квалитета предшколског васпитања и образовања у БиХ“, чији циљ је био да се дефинишу основне компетенције и, на основу тога, изграде стандарди и индикатори стандарда квалитета рада васпитача, педагога и директора у предшколским установама.

Стандарди и индикатори квалитета рада развијени су током експертисе, узимајући у обзир и сугестије стотине професионалаца који се баве предшколским васпитањем и образовањем у Босни и Херцеговини, било кроз учешће у радним групама, било кроз јавне расправе о истој проблематици, чиме је завршни приједлог документа значајно добио на вриједности. Учесници пројекта су представници ентитетских и кантоналних образовних власти, представници невладиних организација, директори предшколских установа и представници високошколских установа: универзитетски професори, васпитачи, педагози и психолози.

Стандарди квалитета рада васпитача, педагога и директора у предшколском васпитању и образовању су замишљени као „живи“, „развијни“ докуменат, и као такав би требало да буде подложен ажурирању, ревидирању и усавршавању у одређеним временским периодима, специфичним за образовне стандарде.

Коме је намијењен и чему служи докуменат *Стандарди квалитета рада*

Докуменат **Стандарди квалитета рада васпитача, педагога и директора** првенствено је намијењен професионалцима у предшколском васпитању и образовању, и, требало би да им послужи као водич кроз континуирани професионални развој те да им омогући и сврсисходну евалуацију и самоевалуацију рада. У процесу унапређења квалитета, унапређење нивоа компетентности и квалитета праксе, остварује се промишљањем о ономе што је остварено и дјеловањем на оно што предстоји, укључујући све аспекте рада које желимо унаприједити и начине на који ћемо планиране исходе остварити. Крајњи циљ је да се тиме подрже и развију пуни потенцијали сваког дјетета. Стандарди треба да пруже визију и оснаже, како професионалце, тако и дјецу с којом они раде.

Стандарди и индикатори стандарда квалитета рада омогућавају надлежним особама и институцијама праћење квалитета рада и професионалног напредовања васпитача, педагога и директора у установама за предшколско васпитање и образовање, што олакшава евалуацију рада предшколске установе у цјелини и идентификацију потреба у области стручног усавршавања, као и развијање система стручног усавршавања заснованог на потребама и интересовањима.

У погледу образовања кадрова за предшколско васпитање и образовање, високошколске институције треба да интензивирају примјену новијих теорија и пракси, и, у вези с тим, да образују едукаторе који ће моћи да одговоре на изазове савремених друштвених кретања у вријеме снажних промјена у 21. вијеку. Идентификоване кључне компетенције за професију васпитача и педагога могу послужити као основа на којој се израђују програми образовања едукатора у предшколском васпитању и образовању, што би додатно утицало на усклађивање иницијалног образовања и стручног усавршавања будућих васпитача и педагога са захтјевима стандарда квалитета рада.

Како је организован докуменат *Стандарди квалитета рада*

Најшире гледано, стандард означава утврђену мјеру или мјерило, правило, вриједности, који се узимају као узорци или обрасци који служе за упоређивање и које треба достићи. Стандарди су најчешће прописани и утврђени законима или другим прописима који регулишу одређену професију. Они најчешће представљају идеал који се не може увијек и/или одмах достићи, али указују на пут или правац којим се крећемо да би унаприједили квалитет рада.

Појмовно, индикатори представљају квантитативне и квалитативне чињенице које се користе за процјену напредовања остварења жељеног циља. Они морају бити релевантни, увјерљиви, довољни, независни и доказиви.

Професионалне компетенције које су неопходне за рад с дјецом у предшколским установама, на којима су засновани *Стандарди квалитета рада* су:

1. Педагошке компетенције
2. Методичко-акционе компетенције
3. Организацијске компетенције
4. Социјално-комуникацијске компетенције
5. Стално професионално усавршавање, одговорност и етичност

Стандарди и индикатори квалитета рада васпитача, педагога и директора су утемељени на кључним професионалним компетенцијама које представљају најбољу комбинацију вриједносне оријентације, особина личности, ставова, мотива, знања, вјештина и навика које омогућавају појединцу да активно и ефикасно дјелује у професији.

Вођење мапе властитог професионалног развоја (професионалог портфолија), на основу стандарда и индикатора квалитета рада, треба да омогући да учење не буде само једнократно искуство већ и прилика за континуирани професионални развој и рефлексију. Пажљиво направљена мапа одражава ко смо ми као стручњаци, документује наша вриједна искуства, служи као основа за дијалог са колегама, породицама, помаже да евалуирамо и унапређујемо програм и професију, те нас мотивише да усавршавамо своје компетенције и користимо новине у свијету васпитања и образовања.

Докуменат *Стандарди квалитета рада васпитача, педагога и директора* у предшколском васпитању и образовању има форму мапе која садржи:

- Стандарде квалитета рада за васпитаче, са индикаторима
- Листе за евалуацију и самоевалуацију за васпитаче
- Стандарде квалитета рада за педагоге, са индикаторима
- Листе за евалуацију и самоевалуацију педагога
- Стандарде квалитета рада за директоре, са индикаторима
- Листе за евалуацију и самоевалуацију за директоре

Листе за евалуацију и самоевалуацију, поред већ унесених стандарда и индикатора, садрже и празан простор који је предвиђен за вођење забиљешки приликом посматрања у сврхе евалуације и самоевалуације.

За процјену досљедности остварења одређеног индикатора користе се дескриптори:

Д (досљедно), П (понекад) и Р (ријетко).

Током опажања, у празан простор предвиђен за биљешке оног који опажа (опсерватор), у зависности од процјене досљедности остварења индикатора, уз сваки од индикатора треба додати Д, П или Р, и навести кратак примјер којим се ова процјена остварења илуструје.

СТАНДАРДИ ЗА ВАСПИТАЧЕ

1. Разумијевање конструктивистичке филозофије васпитања и образовања и темељних принципа предшколства

Васпитач разумије специфичности програма предшколског васпитања и образовања као ослонца у погледу програмске концепције и оријентације рада у предшколској групи, теоријски и практично је оспособљен за познавање и примјену дјечије игре као најважнијег упоришта за развој учећих активности.

2. Индивидуализација и диференцијација

Васпитач примјењује провјерене и ефикасне начине у избору и припреми учећих активности које одговарају достигнућим нивоима развоја, могућностима и стиливима, те прилагођава своје поступке и методе рада.

3. Посматрање, праћење дјецe у складу са исходима развоја и учења

Васпитач примјењује стручно и научно засноване поступке у праћењу развоја, уочавању позитивних тенденција у развоју предшколске дјецe и индикатора промјена у развоју. Васпитач примјењује одговарајуће поступке и технике систематског посматрања активности дјецe, манифестација у понашању, прати развојне промјене и може их довести у везу са учећим активностима којима се дјелује на развојне промјене.

4. Партнерство с породицом и локалном заједницом

Васпитач успоставља и развија различите форме партнерства с породицама, укључивањем родитеља и других чланова породице у васпитно-образовни процес и све аспекте рада у вртићу.

Васпитач успоставља партнерство с локалном заједницом и реализује разноврсне активности користећи се ресурсима локалне заједнице.

5. Планирање на принципима интегрисаног курикулума

Васпитач користи планирање као тимски процес заснован на принципима интегрисаног курикулума. Планирање произлази из развојно примјереног курикулума, а темељи се на игри као дјечијем природном облику учења, на праћењу и процјењивању развоја и личног напретка сваког дјетета, те на уважавању дјечијих интереса, потреба и развојних могућности и на подстицању нових развојних и учећих потреба.

6. Стратегија подршке развоју и учењу кроз игру

Васпитач користи такве стратегије подршке развоју и учењу кроз игру које ће омогућити искуствено, контекстуално учење и учење с разумијевањем. Игра, као природан начин учења предшколског дјетета, полазиште је у процесу откривања, истраживања и рјешавања проблема непосредног дјечијег окружења. Такво учење ће постаћи иновативност и креативност, повећати дјечији интерес за предмете и појаве непосредне стварности, те продужити вријеме учествовања у различитим врстама игара и активности, самостално или у сарадњи с вршњацима.

7. Креирање окружења за развој и учење кроз игру

Васпитач креира климу повјерења и сарадње у процесу развоја и учења кроз игру, што је услов да се свако дијете осјећа прихваћено и добродошло и шаље поруку да се појединац поштује и да је сваки члан групе дио заједнице. Пружањем сигурног окружења и поштивањем не само потреба него и

права дјеце, васпитач охрабрује дјецу да сарађују, да учествују у различитим активностима и да се упуштају у одређене ризике приликом учења.

Васпитач ствара сигурно и стимулативно физичко окружење, које нуди развојно примјерене материјале, задатке и активности, те на тај начин подстиче дјечије учење кроз игру, самостално или групно истраживање, те размјену знања и искустава с другом дјецом и одраслим.

8. Примјена филозофије и вјештина квалитетне/ненасилне комуникације у васпитању – јасно изражавање и квалитетно слушање –

Васпитач примјењује основе квалитетне/ненасилне комуникације и теорије избора у свакодневном раду с дјецом, што доприноси креирању климе повјерења и сарадње, као и унапређењу квалитетног односа с дјецом и дјеце међусобно.

9. Уважавање различитости и демократичност

Васпитач промовише и примјењује вјештине ненасилне комуникације као и принципе теорије избора и брижљивог понашања, чиме доприноси афирмацији дјеце, јачању позитивне слике, разумијевању и уважавању других и другачијих, те развоју одговорности која је у основи демократичности васпитно-образовног процеса.

10. Тимски рад

Васпитач примјеном вјештина квалитетне комуникације и брижљивог понашања доприноси развоју сарадничких односа у тиму, јасном дефинисању и расподјели задатака, те фокусирању на процес рада, што доприноси и развоју установе и промоцији предшколског васпитања и образовања.

11. Унапређење квалитета и континуирани професионални развој

Васпитач континуирано анализира сопствену праксу и унапређује своје компетенције како би достигао и одржао висок квалитет у професији, у складу с промјењивим захтјевима савременог свијета.

Васпитач се укључује у активности у установи, локалној заједници и шире, како би допринио унапређењу квалитета и промовисао значај квалитетног раног образовања за свако дијете.

12. Професионална етика и одговорност

Васпитач професионално извршава све своје обавезе, прописане законима и правилницима, и у свакој прилици се понаша у складу са етичким принципима, штитећи достојанство струке и права сваког дјетета.

I

Разумијевање конструктивистичке филозофије васпитања и образовања и темељних принципа предшколства

1.1. Васпитач разумије специфичности програма предшколског васпитања и образовања као ослонца у погледу програмске концепције и оријентације рада у предшколској групи, теоријски и практично је оспособљен за познавање и примјену дјечије игре као најважнијег упоришта за развој учећих активности	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач :				 <p><i>gencija</i> za pedagoška, sadržajna i metodološka razvijanje</p>
1. Примјењује програм који је јасно заснован на принципима и специфичностима рада с предшколском дјецом - поштовању дјететове личности, активном учењу, холистичком приступу развоју и планирању на принципима интегрисаног курикулума;				
2. Познаје карактеристике развоја дјеце на предшколском узрасту што и омогућава да подстиче cjеловит развој дјетета;				
3. Познаје теоријске ставове о дјечијем учењу и развоју и прати стручну литературу која се бави њима;				
4. У свим подручјима рада полази од поштовања и уважавања карактеристика развоја и карактеристика учења предшколског дјетета;				
5. Укључује активности које су засноване на игри и поштује законитости развоја личности и развоја понашања, с репертоаром радних и културних навика у понашању према групи и у оквиру вртића и породице као природне микро-средине;				
6. У активностима су заступљени, сразмјерно потребама и интересовањима, садржаји којима се покреће и подржава интелектуални развој, критичко мишљење и суђење; потпомажу афинитете откривања и истраживања и аспирације дјеце у складу с њиховим могућностима;				
7. Когнитивни развој и академска постигнућа доводи у везу са социо-емоционалним развојем и другим аспектима развоја;				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

I

Разумијевање конструктивистичке филозофије васпитања и образовања и темељних принципа предшколства

1.1. Васпитач разумије специфичности програма предшколског васпитања и образовања као ослонца у погледу програмске концепције и оријентације рада у предшколској групи, теоријски и практично је оспособљен за познавање и примјену дјечије игре као најважнијег упоришта за развој учећих активности	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
<p>Васпитач:</p> <p>8. Дјецу подстиче да интуитивно и у природним ситуацијама упознају, експериментишу и откривају, анализирају и уопштавају уочене законитости којима су дорасли, охрабрују их на учење у складу с добним могућностима и очекивањима;</p> <p>9. Осигурава услове у којима ће дјеца, у складу са њиховим могућностима, бити укључена у управљање ресурсима за учење (опремом, средствима и материјалима) уз поштивање њихових приједлога за наредне етапе учења;</p> <p>10. Познаје исходе учења, те учење и развојне потребе међусобно повезује и усклађује;</p> <p>11. Подстиче дјечију аутономност, самостално и компетентно укључивање у интеракцију у својој средини и осјећај одговорности за поступке којима су дорасли;</p> <p>12. Подстиче интерперсоналне односе засноване на групној солидарности, емпатији, сарадњи и позитивним емоцијама;</p> <p>13. Прикупља, одлаже и документује податке о дјечи и промјенама у развоју те редовно процјењује и прати исходе учења;</p> <p>14. Познаје предности мјешовитих васпитних група, дозвољава и посебно његује поступке и активности за „размјену искустава са старијом дјецом“, неформалне заједничке активности, зближавање за доживљај вртића као повољног социјалног „микро-система“;</p> <p>15. Васпитач је аутономна личност у погледу планирања активности из Програма и уређивања средине за учење, што подразумева и одговорност за околности и поступке у обезбеђивању сигурности игре и учења током боравка у вртићу.</p>				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

2**Индивидуализација и диференцијација**

2.1. Васпитач примјењује провјерене и ефикасне начине у избору и припреми учећих активности које одговарају достигнутим нивоима развоја, могућностима и стиливима, те прилагођава своје поступке и методе рада	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач:				
1. Омогућава сваком дјетету да учи и сазнаје властитим темпом, али се интересовања богате и култивишу, усмјеравају према вишим развојним нивоима, према „зони наредног развоја“, благовременим увиђањем развојних успона и промјена у развоју, култивисањем средине која највише одговара сазнајним потребама дјецe;				
2. Поштује „искуствено учење“ и дјеци пружа довољно прилика за богаћење и прерађивање животних искустава, сазнавањем о себи и свијету око себе непосредним учествовањем, сазнањем о живом свијету, природи у свом окружењу;				
3. Подстиче кооперативно учење у групи па се дјеца охрабрују на размјену искустава, идеја и сазнања;				
4. Дјеца, у већој мјери, сама управљају игром и игровним активностима; постоје и поштују се изграђена правила за међусобне односе у групи, дужности и одговорности, васпитач пажљиво посматра ток и развој игре и укључује се као помагач у свим ситуацијама кад је то неопходно;				
5. Планира довољан број варијација за активности, како би задржао ангажованост дјецe и поставио пред њих нове изазове;				
6. Дјеци с тежим видовима сметњи у развоју и даровитој дјеци осигурани су одговарајући поступци подршке током укључивања у активности групе, те помоћ стручњака, специјалиста за одређену врсту сметњи, што укључује и сталне или повремене асистенте у зависности од потребе и природе потешкоће у развоју или изразите даровитости;				
7. Приликом подстицања бржег цјеловитог развоја поштују се специфичности у развоју и учењу предшколске дјецe, са ослонцима на теорију о вишеструким способностима.				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

3

Посматрање, праћење дјецe у складу са исходима развоја и учења

3.1. Васпитач примјењује стручно и научно засноване поступке у праћењу развоја, уочавању позитивних тенденција у развоју предшколске дјецe и индикатора промјена у развоју. Васпитач примјењује одговарајуће поступке и технике систематског посматрања дјечије активности, манифестација у понашању, прати развојне промјене и може их довести у везу са учећим активностима којима се дјелује на развојне промјене	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач:				
1. Оспособљен је за вредновање исхода и благовремено откривање тенденција у развојним промјенама под утицајима педагошких мјера и поступака у оквиру примијењених програма учења;				
2. Оспособљен је за методологију систематског посматрања у функцији увиђања манифестација и индикатора промјена у развоју уз подршку стручног тима вртића;				
3. Користи различите технике посматрања, евидентирања и праћења дјечијег развоја и учења;				
4. Оспособљен је за прикупљање и сортирање продуката којима се могу аргументовати и објаснити уочене развојне промјене, укључујући и „осјетљиве периоде развоја“;				
5. Податке до којих долази у процесу посматрања и праћења дјецe васпитач користи у развијању плана рада с групом и за планирање индивидуализованих активности;				
6. Резултате посматрања и праћења дјецe размјењује с другим стручним особљем и родитељима, поштујући приватност података;				
7. Оспособљен је за микро-истраживања у групи и примјену различитих истраживачких инструмената с циљем унапређења педагошке праксе и ефеката васпитно-образовног рада.				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

4

Партнерство с породицом и локалном заједницом

4.1. Васпитач успоставља и развија различите форме партнерства с породицама, укључивањем родитеља и других чланова породице у васпитно-образовни процес и све аспекте рада у вртићу	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач: 1. Константно укључује родитеље у рад у складу с њиховим афинитетима, поштујући професионализам у односу према родитељима, што доприноси да су родитељи заинтересовани за дјецу и њихов развој, за групу и учествовање у групним дјечијим активностима;				
2. Родитељима су на одговарајући начин доступне и добро поткријепљене све информације о дјечијем боравку и учењу, те о развојним промјенама које су уочене. Његује се дијалог с родитељима у вези с развојем и учењем у вртићу;				
3. Развијена је пракса поштовања и уважавања мишљења и препорука родитеља, а они се на прихватљив начин консултују у планирању васпитно-образовног процеса;				
4. Редовно пружа стручну подршку родитељима у лакшем разумијевању васпитно-образовних утицаја који се очекују од активности у вртићу и, на тај начин, помаже лакшем разумијевању васпитно-образовне функције породице;				
5. Дневни неформални контакти с родитељима су отворени, искрени и непосредни, а индивидуални контакти и групне дискусије с родитељима су честе и засноване на међусобном поштовању и повјерењу;				
6. Видно се поштује културна и духовна баштина окружења и васпитач охрабрује дјецу и родитеље да се укључе у догађаје и манифестације окружења као извора за богаћење процеса рада у групи.				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

4

Партнерство с породицом и локалном заједницом

4.2. Васпитач успоставља партнерство с локалном заједницом и реализује разноврсне активности користећи се ресурсима локалне заједнице	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач: 1. У сарадњи са стручним тимом и менаџментом институције успоставља квалитетан контакт с другим вртићима у мјесту или ближој околини, с локалним школама, наставницима, педагозима у погледу осигуравања повољнијих услова за потребе дјеце у групи;				
2. Размјењује међусобне информације о дјечи која су боравила у вртићу и интересује се за старију дјецу која су боравила у вртићу, повремено их прима у посјете, користећи се њиховим искуствима из вртића у раду са актуалном предшколском групом;				
3. У сарадњи са стручним тимом, иницира организацију заједничких манифестација у мјесту и међусобна гостовања дјеце у школи или школске дјеце у вртићу;				
4. Користи ресурсе локалне заједнице за учење, успостављајући контакт с мјесним предузећима и институцијама у које дјеца могу несметано долазити;				
5. Користи ресурсе средине у складу с потребама програма и аутономијом вртића, и у оквиру принципа на којима се заснива партнерство са средином;				
6. У оквиру тима васпитача, предлаже идеје за визију установе и унапређење односа с локалном средином;				
7. Оспособљен је да припрема мале пројекте на основу којих се могу осигурати додатна средства и материјали од значаја за функције вртића.				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

5

Планирање на принципима интегрисаног курикулума

5.1. Васпитач користи планирање као тимски процес заснован на принципима интегрисаног курикулума. Планирање произлази из развојно примјереног курикулума, а темељи се на игри као дјечијем природном облику учења; на праћењу и процјењивању развоја и личног напретка сваког дјетета, те на уважавању дјечијих интереса, потреба и развојних могућности и на подстицању нових развојних и учећих потреба	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач: 1. У процесу планирања дјелује тимски, укључујући дјецу, родитеље, колеге и стручне сараднике, уважавајући дјечије индивидуалне карактеристике и карактеристике групе дјеце с којом ради;				
2. Израђује дугорочне/годишње, краткорочне/етапне, и процесне/дневне планове утемељене на принципима интегрисаног курикулума и циљевима који обухватају све аспекте дјечијег развоја;				
3. Краткорочно/етапно планирање темељи се на документованом опажању;				
4. У краткорочном/етапном плану васпитач у тиму разрађује стратегије уочавања и откривања и визуализирања дјечијег претходног знања, искустава, интересовања, потреба, посматрања игре, која служе као темељ планирања;				
5. Дневне, оперативне планове заснива на актуалном нивоу развоја сваког дјетета и, на основу тога, планира и идентификује стратегије и мјере које ће предузимати у његовом унапређењу;				
6. Планира игре и подстицајне активности које се односе на сва подручја дјечијег развоја, користећи се различитим стратегијама планирања у циљу обједињења континуитета дјечијих искустава (тјелесни и здравствени, социјални, емоционални, сазнајни, затим развој дјечијег стваралаштва и различитих видова изражавања и др.);				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

5

Планирање на принципима интегрисаног курикулума

5.1. Васпитач користи планирање као тимски процес заснован на принципима интегрисаног курикулума. Планирање произлази из развојно примјереног курикулума, а темељи се на игри као дјечијем природном облику учења; на праћењу и процјењивању развоја и личног напретка сваког дјетета, те на уважавању дјечијих интереса, потреба и развојних могућности и на подстицању нових развојних и учећих потреба	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач: 7. У процесу планирања планира и уређује срединске услове за функционисање групе, са условима за слободно кретање у вртићу и остваривање контаката с другом дјецом;				
8. Познаје когнитивне стилове учења и та сазнања користи у планирању активности с дјецом и у индивидуалном приступу у процесу учења кроз игру;				
9. Спреман је одговорити на интересе и могућности дјеце са посебним потребама, тј. дјеце с потешкоћама у развоју и надарене дјеце, у смислу планирања различитих врста игара, активности и ресурса за учење;				
10. Планира, заједно с тимом стручњака и у сарадњи с родитељима, индивидуални план за свако дијете с потешкоћама у развоју и за надарено дијете;				
11. Планови и активности су довољно флексибилни да прихватају и укључују непланиране ситуације, промјенљиве услове, дјечије потребе и интересе;				
12. Одговорно, и у складу с договореним правилима, врши евалуацију која се заснива на утврђивању ефикасности исхода и избора дјечије активности из угла интереса и напредовања дјеце, што представља полазиште за сљедећи циклус планирања;				
13. Родитеље обавјештава о дјечијем напредовању, животу у васпитној групи и дјечијем вртићу, и укључује их у планирање;				
14. Редовно води педагошку документацију и евалуира своју праксу у циљу властитог професионалног развоја.				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

6

Стратегија подршке развоју и учењу кроз игру

6.1. Васпитач користи такве стратегије подршке развоју и учењу кроз игру које ће омогућити искуствено, контекстуално учење и учење с разумијевањем. Игра, као природан начин учења предшколског дјетета, полазиште је у процесу откривања, истраживања и рјешавања проблема непосредног дјечијег окружења. Такво учење ће подстаћи иновативност и креативност, повећати дјечији интерес за предмете и појаве непосредне стварности, те продужити вријеме учествовања у различитим врстама игара и активности, самостално или у сарадњи с вршњацима	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач:				
1. Познаје и примјењује различите стратегије развоја и учења поштујући карактеристике дјечијег развоја и начине на који дјеца уче, дјелујући на све аспекте развоја;				
2. Користи питања и активности, како би подстакao дјецу на самостално размишљање, закључивање и активирање виших мисаоних процеса;				
3. Обезбјеђује повољне срединске услове и подршку одраслих, како би омогућио различите видове активног учења, првенствено оних који су засновани на игри;				
4. У процесу планирања предвиђа сигурно окружење за учење, поштујући баланс између различитих врста активности, и активности у затвореном и отвореном простору;				
5. Подстиче дјецу да сама уочавају одређене проблемске ситуације, да истражују и проналазе различита рјешења, те им помаже у доношењу закључака;				
6. Повезује учење нових појмова и интегрише учеће активности с дјечијим свакодневним животним искуством тако да дјеца могу увидјети повезаност образовних идеја и свога искуства у групи;				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

6

Стратегија подршке развоју и учењу кроз игру

<p>6.1. Васпитач користи такве стратегије подршке развоју и учењу кроз игру које ће омогућити искуствено, контекстуално учење и учење с разумијевањем. Игра, као природан начин учења предшколског дјетета, полазиште је у процесу откривања, истраживања и рјешавања проблема непосредног дјечијег окружења. Такво учење ће подстакнути иновативност и креативност, повећати дјечији интерес за предмете и појаве непосредне стварности, те продужити вријеме учествовања у различитим врстама игара и активности, самостално или у сарадњи с вршњацима</p>	<p>Досљедно Д</p>	<p>Понекад П</p>	<p>Ријетко Р</p>	
<p>Индикатори квалитета:</p>	<p>Д</p>	<p>П</p>	<p>Р</p>	<p>Примјер за сваки индикатор:</p>
<p>Васпитач :</p> <p>7. Процес учења планира као процес узајамног дјеловања, у којем се учење одвија у интеракцији са одраслим, другом дјецом и разноврсним материјалима;</p>				
<p>8. Охрабрује дјецу да у процесу учења користе различите ресурсе, да користе доступне, развојно примјерене технологије;</p>				
<p>9. Користи разноврсне ресурсе у процесу развоја дјеце, охрабрујући их да их и сами користе;</p>				
<p>10. Потиче дјецу да доносе одлуке, даје им прилику да врше избор, како у процесу учења, тако и у другим ситуацијама и помаже им да схвате да постоје посљедице начињених избора;</p>				
<p>11. Подстиче сарадничко учење у циљу размјене идеја у групи вршњака и долажење до заједничких рјешења, те развоја социјалних вјештина које ће помоћи дјецу да изграде позитивне везе и сарадњу с другима;</p>				
<p>12. Разговара с дјецом о циљевима учења и охрабрује их да промишљају о свом процесу учења и његовом исходу.</p>				
<p>Име и презиме васпитача _____</p>		<p>Опсерватор _____</p>		<p>Датум _____</p>

7**Креирање окружења за развој и учење кроз игру**

7.1. Васпитач креира климу повјерења и сарадње у процесу развоја и учења кроз игру , што је услов да се свако дијете осјећа прихваћено и добро дошло, и шаље поруку да се појединац поштује и да је сваки члан групе дио заједнице. Пружањем сигурног окружења и поштивањем не само потреба него и права дјете, васпитач охрабрује дјецу да сарађују, да учествују у различитим активностима и да се упуштају у одређене ризике приликом учења	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач:				
1. Пружа могућност сваком дјетету да покаже и искористи своје компетенције користећи различите стратегије развијања позитивне слике о себи;				
2. Ствара подстицајну атмосферу у којој се дјеца осјећају слободно да изразе своје идеје и мишљење;				
3. Координира активности групе дјете која имају различита интересовања и склоности;				
4. Ток и ритам активности прилагођава потребама дјете, не пожурује и не прекида активност;				
5. Признаје право на грешке у дјечијем дјеловању и мишљењу, и то користи као добру прилику за нову расправу и нове угледе гледања;				
6. Користи примјерен хумор у комуникацији с дјецом, што утиче на веселу релаксирајућу атмосферу учења;				
7. Ствара климу у којој су дјеца слободна да гријеше и да на грешке гледају као на могућност за учење у дјеловању и мишљењу;				
8. Ствара окружење за развој социјалних вјештина, омогућавајући дјецу прихватање и међусобно разумијевање;				
9. Помаже дјецу да разумију, именују и каналишу сопствене емоције;				
10. У условима његе и бриге о задовољавању различитих дјечијих потреба (здравствено-хигијенске потребе, потребе за јелом, одмором и спавањем), васпитач поштује индивидуалне дјечије потребе, пружа им помоћ и емоционалну подршку.				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

7**Креирање окружења за развој и учење кроз игру**

7.2. Васпитач ствара сигурно и стимулативно физичко окружење које нуди развојно примјерене материјале, задатке и активности те на тај начин подстиче дјечије учење кроз игру, самостално или групно истраживање, те размјену знања и искуства с другом дјецом и одраслим	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	Примјер за сваки индикатор:
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	
Васпитач:				
1. Креира физичко окружење које је флексибилно, сигурно и лако се надзире;				
2. Организује центре активности који омогућавају дјецу сигурно и слободно кретање и подстиче активно учење кроз игру и одлучивање, нуди дјецу различите материјале и подстиче их да самостално бирају;				
3. Обиљежава простор и материјале одређеним симболима како би омогућио дјецу лакше сналажење у простору и кориштењу материјала, те развој предчиталачких способности;				
4. Модификује простор и материјале у складу с дјечијим индивидуалним потребама и подручјима интересовања;				
5. Укључује дјецу и родитеље у одлучивање о организацији простора и материјала;				
6. Излаже дјечије радове на одговарајућа мјеста чиме шаље поруку о томе шта је актуелно у групи и како тече процес развоја и учења;				
7. Информацијама, које се налазе на одговарајућим мјестима у радној соби, пружа материјалне доказе о процесу развоја и учења дјеце своје групе;				
8. Користи поспремање материјала као прилику за учење и као дио дневне рутине како би се код дјеце развила одговорност према свом окружењу;				
9. Организује окружење у којем дјеца могу слободно да користе све доступне и безбједне просторе намијењене дјецу;				
10. Организује мултифункционалне, флексибилне просторе за дјецу;				
11. Користи и унапређује ресурсе вањског простора у сарадњи с тимом васпитача, дјецом и родитељима;				
12. Ако у вртићу постоји посебан простор за спавање, уређује се тако да је пријатан и изгледом сличан кућном амбијенту, или пријатан и примјерен амбијенту предшколске институције.				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____			Датум _____

8

Примјена филозофије и вјештина квалитетне/ненасилне комуникације у васпитавању
(јасно изражавање и квалитетно слушање)

8.1. Васпитач примјењује основе квалитетне/ненасилне комуникације и теорије избора у свакодневном раду с дјецом што доприноси креирању климе повјерења и сарадње, те унапређењу квалитног односа с дјецом и дјеце међусобно	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач:				
1. У свом обраћању дјечи, родитељима, колегама користи језик и поруке које су позитивне и које подстичу на активност (језик позитивне акције)				
2. Користи правилан, стандардизован књижевни језик који избјегава стереотипе који се односе на род, као и друге стереотипе;				
3. У конфликтним ситуацијама с дјецом или колегама, аргументовано образлаже своје ставове у вези са конкретном ситуацијом;				
4. Јасно исказује очекивања од других (дјеце, родитеља, колега);				
5. Успоставља контакт „очи у очи“ с дјететом, спуштајући се физички на ниво дјетета;				
6. Невербална комуникација је у складу с вербалним исказом;				
7. Јасним и експлицитним исказивањем себе (својих осјећања и потреба) у конкретној ситуацији, преузима одговорност за своје понашање, повезује се са саговорником (дјететом, родитељем, колегом) и омогућава му бољи увид у дату ситуацију, а служи и као модел примјене вјештина квалитетне комуникације;				
8. Овисно о ситуацији, користи емпатију и активно слушање чиме доприноси бољој повезаности, развоју повјерења и афирмацији дјетета;				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

8

Примјена филозофије и вјештина квалитетне/ненасилне комуникације у васпитавању
(јасно изражавање и квалитетно слушање)

8.1. Васпитач примјењује основе квалитетне/ненасилне комуникације и теорије избора у свакодневном раду с дјецом што доприноси креирању климе повјерења и сарадње, те унапређењу квалитног односа с дјецом и дјеце међусобно	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач:				
9. Исказује интерес за разговор и охрабрује дијете за наставак разговора, поставља питања отвореног типа;				
10. Разумије дјететово понашање (родитеља, колега) без етикетирања и осуђивања, разумије да је у основи сваког понашања мотив и зато емпатију претпоставља мотиву, а не понашању;				
11. Припрема активности које помажу дјецу да вјежбају парафразирање и емпатијско слушање;				
12. Промовише и подржава развој комуникацијских вјештина, на многобројне начине током дана користећи свакодневне ситуације да охрабри дијете да вјежба и примјењује вјештине квалитетне комуникације. Такође му помаже у преобликовању исказа у складу с принципима квалитетне комуникације, затим да боље разумије своје понашање и понашања других, те даје модел по којем дјеца уче;				
13. Припрема активности које помажу дјецу да опајају без осуђивања и етикетирања;				
14. Припрема активности које помажу дјецу да обогате рјечник осјећања, да их препознају код себе и других, те да о њима разговарају;				
15. Користи вјештине ненасилне комуникације и брижљивог понашања и тиме доприноси јачању позитивне слике о себи, јачању самопоуздања и самопоштовања, и саморегулације.				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

9

Уважавање различитости и демократичности

9.1. Васпитач, промовише и примјењује вјештине ненасилне комуникације, као и принципе теорије избора и брижљивог понашања и тиме доприноси дјечијој афирмацији (јачању позитивне слике), разумијевању и уважавању других и другачијих, те развоју одговорности која је у основи демократичности васпитно - образовног процеса	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач:				
1. Осјетљив је на потребе и интересе дјецe/других (родитеља, радних колега итд.);				
2. Афирмативно говори о различитостима и помаже дјеци да развијају позитиван став према различитостима (разлике као богатство);				
3. Охрабрује дјецу да се опходе према другима са уважавањем и прихватањем других и другачијих;				
4. Охрабрује дијете/друге да изрази своје мишљење на одговарајући начин и учествује у процесу доношења одлука;				
5. Свако понашање дјецe/других повезује с њиховим потребама без процјене и осуђивања;				
6. Охрабрује дјецу да трагају за конструктивнијим начином задовољења потреба, тј. ефектнијим понашањем;				
7. Припрема активности које помажу дјеци да боље разумију своје понашање и понашање других, уз претходну опсервацију;				
8. Припрема активности које помажу дјеци да боље разумију и уважавају разлике;				
9. Припрема активности које доприносе развоју сарадње у групи, и групној кохезији;				
10. Заједно с дјецом дефинише правила понашања у групи, помаже им да разумију важност поштовања правила и посљедице кршења.				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

10**Тимски рад**

10.1. Васпитач примјеном вјештина квалитетне комуникације и брижљивог понашања доприноси развоју сарадничких односа у тиму, јасном дефинисању и расподјели задатака, те усмјеравању на процес рада, што доприноси и развоју установе и промоцији предшколског васпитања и образовања	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач: 1. Користи понашања која доприносе квалитету и развоју сарадње, као што су: подржавање саговорника, охрабривање да износи своје ставове и идеје, активно слушање саговорника, прихваћање различитости, вјеровање у саговорникове способности, поштовање саговорникове личности, преговарање о разликама (брижљива понашања);				
2. Конструктивно рјешава проблемске ситуације (усмјерен је на проблем, не на особу);				
3. Флексибилан је у прихватању позитивних промјена у васпитно-образовном раду;				
4. Отворен је за нове идеје, приступе и информације, и способан је процијенити шта је од тога примјењиво и шта доприноси унапређењу његовог рада;				
5. Ефикасно ради и доприноси развоју вртића.				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____		Датум _____	

II**Унапређење квалитета и континуирани професионални развој**

11.1. Васпитач континуирано анализира сопствену праксу и унапређује своје компетенције, како би достигао и одржао квалитет у професији у складу с промјењивим захтјевима савременог свијета				Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:		
Васпитач:						
1. Препознаје важност цјеложивотног учења и користи различите прилике и могућности за свој професионални и лични развој;						
2. Промишља, процјењује и евалуира властиту праксу, постављајући конкретне, мјерљиве, реалне и временски одређене циљеве за њено унапређење;						
3. Биљежи и у портфолију документује своје напредовање, у складу с постављеним циљевима;						
4. Консултује колеге, стручњаке, али и родитеље и дјецу, и тражи од њих повратну информацију о квалитету своје педагошке праксе и нивоа знања, те уводи одговарајуће промјене у складу са сугестијама;						
5. Своје професионалне одлуке темељи на стручним и научним аргументима, анализи потреба и циљева постављених за дјецу и зна их, у том смислу, јасно образложити и поткријепити;						
6. Прати и информише се о актуалним кретањима и истраживањима из своје струке, самостално, и уз подршку и помоћ колега, стручњака и институција;						
7. Реализује акциона и друга истраживања и анализе, које доприносе унапређењу праксе, и дијели стечена знања и искуства с другима.						
Име и презиме васпитача _____		Опсерватор _____		Датум _____		

II**Унапређење квалитета и континуирани професионални развој**

11.2. Васпитач се укључује у активности у установи, локалној заједници, и шире, како би допринио унапређењу квалитета и промовисао значај квалитетног раног образовања за свако дијете	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Васпитач: 1. Укључује се у различите активности и сарађује с другима како би подржао унапређење квалитета властите праксе и професије у цјелини;				
2. Сарађује с колегама и свим запосленим у установи како би заједнички радили на праћењу, евалуацији и подизању квалитета, као и праћењу исхода за свако дијете;				
3. Учествоје у различитим јавним расправама и другим догађајима и настоји да промовише рано образовање и допринесе положају предшколског васпитања и образовања и права дјете у заједници и друштву;				
4. Публикује своје радове, учествује на стручним и научним скуповима с циљем да се унапређује и промовише значај раног развоја и учења.				
Име и презиме васпитача _____ Опсерватор _____ Датум _____				

12**Професионална етика и одговорност**

12.1. Васпитач професионално извршава све своје обавезе, прописане законима и правилницима, и у свакој прилици се понаша у складу са етичким принципима, штитећи достојанство струке и права сваког дјетета	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
<p>Васпитач:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Познаје законе у вези са предшколством као и подзаконске акте институције у којој ради и дјелује у складу са њима; 2. Познаје сва своја права и обавезе у вези са радом у вртићу и одговорно их и на вријеме испуњава; 3. У свакој прилици се понаша и опходи тако да доприноси поштовању и угледу професије коју заступа, не злоупотребљавајући свој положај за стицање властите користи или промоције; 4. Поштује и штити право на приватност података о дјечи и породицама; 5. Заступа права сваког дјетета и породице у складу с Конвенцијом о правима дјетета и другим конвенцијама и декларацијама; 6. Штити свако дијете од онога што му може угрозити сигурност, здравље или прилике за развој и учење; 7. Односи се према сваком дјетету и породици са уважавањем, без обзира на њихов социо-економски статус, националну и вјерску припадност, способности и др. 				
Име и презиме васпитача _____	Опсерватор _____			Датум _____

СТАНДАРДИ ЗА ПЕДАГОГЕ

1. Планирање, праћење и евалуација васпитно-образовног рада

Педагог, у сарадњи с цијелим тимом установе, обезбјеђује квалитетан и ефикасан васпитно-образовни рад пружајући васпитачима стручну помоћ и учествујући у процесу планирања, праћења и евалуације свих аспеката рада у вртићу, у складу с постављеним стандардима и развојним циљевима.

2. Праћење напредовања дјецe и стручна помоћ у раду с дјецом

Педагог помаже васпитачима и родитељима у праћењу, анализи напредовања и обезбјеђивању развоја сваког дјетета, пружајући стручну помоћ и савјетујући.

3. Партнерство с породицом и заједницом

Педагог развија и реализује програме којим се унапређује сарадња и развија партнерство са свим породицама, како на нивоу установе, тако и група и појединаца. Педагог развија сарадњу и са заједницом.

4. Стручно усавршавање и унапређење квалитета

Педагог помаже васпитачима приправницима, као и искуснијим васпитачима у процесу професионалног развоја, организујући и реализујући различите облике стручног усавршавања и помажући им да анализирају властити рад и поставе развојне циљеве.

Педагог ради на властитом стручном усавршавању, рефлектује и анализира свој рад. Педагог упознаје друге са савременим кретањима и достигнућима педагошке теорије и праксе.

5. Професионализам и етика

Педагог професионално извршава све своје обавезе прописане законима и правилницима, и у свакој се прилици понаша у складу са етичким принципима, штитећи достојанство струке и права сваког дјетета.

6. Тимски рад, клима и комуникација

Педагог креира позитивну климу, тимски рад и добре односе, те комуницира с различитим групама и индивидуалцима, са уважавањем, јасно и предусретљиво.

7. Промоција предшколства и установе

Педагог установе дјелује у заједници, промовишући рани развој и образовање, као и саму установу.

I**Планирање, праћење и евалуација васпитно-образовног рада**

1.1. Педагог, у сарадњи с тимом установе, обезбјеђује квалитетан и ефикасан васпитно-образовни рад, пружајући васпитачу стручну помоћ и учествујући у процесу планирања, праћења и евалуације свих аспеката рада у вртићу у складу с постављеним стандардима и развојним циљевима	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Педагог:				 <p>gencija za pedagoška, osnovna i srednja obrazovanja</p>
1. Разумије филозофију и темељне принципе предшколства;				
2. Познаје прописани курикулум и помаже васпитачима у процесу планирања интегрисаног курикулума утемељеног на исходима учења;				
3. Обезбјеђује да је рад у вртићу утемељен на релевантним научним теоријама и истраживањима и да осигурава прилике да свако дијете развије све своје пуне потенцијале. Као дио тима учествује у обезбјеђивању горе наведених услова. Тим чине представници непосредних васпитно-образовних запосленика, руководиоца установе, представници родитеља, педагог, представници друштвене заједнице;				
4. Брине о томе да је курикулум и све активности у вртићу у складу с праксом усмјереном на дијете;				
5. Прати и документује васпитно-образовни рад у вртићу, дајући васпитачима повратне информације, додатне идеје за рад и унапређење;				
6. Прати иновације, те подстиче и подржава васпитаче у процесу увођења савремених и ефикаснијих васпитно-образовних метода и стратегија у раду с дјецом и породицама;				
7. Евалуира резултате вртића у области васпитно-образовног рада и на основу тога даје препоруке за развој, и учествује у изради развојног плана;				
8. У процес праћења и евалуације укључује васпитаче и родитеље, припремајући различите упитнике, фокус-групе и сл.				
Име и презиме педагога _____ Опсерватор _____ Датум _____				

2**Праћење напредовања дјече и стручна помоћ у раду с дјецом**

2.1. Педагог помаже васпитачима и родитељима у праћењу, анализи напредовања и осигуравању развоја сваког дјетета, пружајући стручну помоћ и савјете	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Педагог:				
1. Учествује у тиму на осигурању оптималних услова за игру, учење и развој дјече;				
2. Познаје и користи различите инструменте, методе и технике за праћење напредовања дјече, утемељене на исходима учења и индивидуалним карактеристикама и потребама сваког дјетета, и предлаже разне методе подршке развоју дјече;				
3. Упознаје васпитаче са овим инструментима, како би препознао/пратио постављене исходе и напредовање дјече;				
4. Даје стручно мишљење и препоруке васпитачима и породицама о раду са сваким дјететом, од тренутка уписа дјетета у вртић и током цијелог боравка;				
5. Обезбјеђује да сви васпитачи, као и сви родитељи, имају правовремене и адекватне информације у вези са развојем и потребама дјече;				
6. Посматра, прати и, у сарадњи са васпитачима, врши детаљну анализу развоја сваког дјетета према потреби, сагледавајући дијете у цјелини и фокусирајући се на дјечије могућности за даљи развој;				
7. Учествује у стручном тиму у изради индивидуалног развојног плана за дјецу с потешкоћама у развоју;				
8. Консултује и ступа у контакт с другим стручњацима, када је дјетету и породици потребна додатна помоћ и подршка;				
9. Пружа помоћ и подршку и васпитачима и породици када је у питању заједничка брига за добробит и напредовање дјетета с потешкоћама у развоју, изналазећи, заједно са управом установе, потребне професионалне и друге ресурсе.				
Име и презиме педагога _____	Осерватор _____		Датум _____	

3

Партнерство с породицом и заједницом

3.1. Педагог развија и реализује програме којима се унапређује сарадња и развија партнерство са свим породицама, како на нивоу установе тако и група и појединаца. Педагог развија сарадњу са заједницом	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	Примјер за сваки индикатор:
<p>Индикатори квалитета:</p> <p>Педагог:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прави стратегију и развија план рада и изградње партнерства с породицама и заједницом на нивоу вртића, заједно са стручним тимом институције; 2. Развија и моделује односе узајамног повјерења и поштовања, уважавајући све породице, без обзира на поријекло, социо-економски статус, националну и вјерску припадност, омогућавајући да се све породице осјећају добродошле; 3. Помаже васпитачима да развију и унапређују планове рада с породицама пружајући им стручну помоћ; 4. Обезбјеђује да родитељи, од самог почетка, добију адекватне информације о раду вртића, могућностима за њихово укључивање, организовање; 5. Организује различите едукативне активности за породице, у складу с њиховим потребама и потребама вртића(радионице, брошуре, предавања и др.); 6. Потпомаже организацију и рад савјета родитеља дајући своје стручне сугестије и помоћ, када је то потребно; 	Д	П	Р	
Име и презиме педагога _____	Опсерватор _____		Датум _____	

3**Партнерство с породицом и заједницом**

3.1. Педагог развија и реализује програме којима се унапређује сарадња и развија партнерство са свим породицама, како на нивоу установе, тако и група и појединаца. Педагог развија сарадњу са заједницом	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Педагог: 7. Укључује родитеље у различите активности које се реализују на нивоу установе;				
8. Укључује родитеље у евалуацију рада вртића и израду развојног плана уважавајући њихове потребе, идеје и мишљења;				
9. Помаже појединим породицама (када је то потребно), сарађујући са васпитачима (директором, другим васпитачима и стручњацима) да добију адекватну стручну помоћ, савјет или информацију;				
10. Води евиденцију о раду с породицама и чува повјерљивост података;				
11. Помаже и ствара услове да се породице повежу и упознају, те прилагоде и укључе у заједницу;				
12. Повезује се с различитим представницима заједнице и помаже у планирању коришћења ресурса заједнице (центар за социјални рад, медицинске институције, милиција, културне, привредне институције и сл.).				
Име и презиме педагога _____	Опсерватор _____		Датум _____	

4**Стручно усавршавање и унапређење квалитета**

4.1. Педагог помаже васпитачима приправницима, као и искуснијим васпитачима, у процесу професионалног развоја, организујући и реализујући различите облике стручног усавршавања и помажући им да анализирају сопствени рад и поставе развојне циљеве	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	Примјер за сваки индикатор:
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	
Педагог: 1. Помаже васпитачима да анализирају и унапређују сопствени рад (пратећи рад васпитача на основу предвиђених стандарда и чек-листе, анализирајући документацију васпитача – портфолио васпитача, дјетета и другу документацију и сл.); 2. Даје васпитачу јасну и сврсисходну повратну информацију и заједно с васпитачем поставља оствариве циљеве и дефинише начине мјерења ефеката; 3. Заједно са тимом васпитача анализира могућности за унапређење васпитно-образовне праксе, и израђује план стручног усавршавања у вртићу; 4. Организује и/или реализује различите облике стручног усавршавања за васпитаче, засноване на процјенама потреба и интересовањима (радионице, семинаре и др.); 5. Сарађује с другим организацијама, институцијама и експертима који могу допринијети унапређењу професионалних компетенција запослених у установи; 6. Прати, води евиденцију и анализира резултате и ефекте стручног усавршавања васпитача и промјене у пракси, и даје приједлоге за унапређење; 7. Врши вредновање квалитета рада васпитача и стручних сарадника, у складу са стандардима квалитета; 8. Помаже васпитачима да добију адекватне информације о различитим могућностима за стручно усавршавање на нивоу вртића, заједнице и шире; 9. Помаже васпитачима да развију индивидуални план стручног усавршавања пратећи најновију стручну литературу, и узимајући у обзир најновија стручна и научна постигнућа.				
Име и презиме педагога _____	Опсерватор _____			Датум _____

4**Стручно усавршавање и унапређење квалитета**

4.2. Педагог ради на сопственом стручном усавршавању, рефлектује и анализира свој рад. Педагог упознаје друге са савременим кретањима и достигнућима педагошке теорије и праксе	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Педагог:				
1. Прати савремена кретања у педагошкој теорији и пракси;				
2. Анализира властити рад и прави развојни план усавршавања;				
3. Сарађује са другим колегама – педагозима на различитим пројектима и активностима у вези са стручним усавршавањем;				
4. Објављује радове у стручним часописима, зборницима и сл., врши акциона и друга истраживања и анализе, које доприносе унапређењу праксе;				
5. Планира, реализује или учествује у различитим пројектима намијењеним унапређењу ефеката и резултата васпитно-образовне праксе;				
6. Учествује на семинарима и другим облицима стручног усавршавања изван установе;				
7. Води свој развојни и професионални портфолио у којем документује свој рад и напредовање;				
8. Прави приказе пројеката, резултата истраживања, стручне литературе и о томе информише колеге;				
9. Припрема презентације и реферате и учествује на различитим стручним скуповима и конференцијама.				
Име и презиме педагога _____	Опсерватор _____		Датум _____	

5

Професионализам и етика

5.1. Педагог професионално извршава све своје обавезе прописане законима и правилницима, и у свакој се прилици понаша у складу са етичким принципима, штитећи достојанство струке и права сваког дјетета

Досљедно
Д

Понекад
П

Ријетко
Р

Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
<p>Педагог:</p> <p>1. Познаје законе у вези с предшколством, као и подзаконске акте установе у којој ради и дјелује у складу с њима;</p>				
<p>2. Познаје права и обавезе у вези с радом у установи и одговорно их и на вријеме испуњава;</p>				
<p>3. У свакој прилици се понаша и опходи тако да доприноси поштовању и угледу професије коју заступа, не злоупотребљавајући свој положај за стицање властите користи или промоције;</p>				
<p>4. Поштује и штити право на приватност података о дјечи и породицама;</p>				
<p>5. Обезбјеђује заштиту права сваког дјетета и породице у складу с Конвенцијом о правима дјетета и другим конвенцијама и декларацијама;</p>				
<p>6. Штити свако дијете од онога што му може угрозити сигурност, здравље или прилике за развој и учење.</p>				
Име и презиме педагога _____	Опсерватор _____			Датум _____

6

Тимски рад, клима и комуникација

6.1. Педагог креира позитивну климу, тимски рад и добре односе, те комуницира с различитим групама и индивидуалцима, са уважавањем, јасно и предусретљиво	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	Примјер за сваки индикатор:
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	
Педагог:				
1. Креира инклузивну климу и културу, обезбјеђујући да се свако дијете и породица осјећају добродошли, прихваћени и да је сваком дјетету обезбјеђено остваривање права на квалитетно васпитање и образовање;				
2. Обезбјеђује прилике да се сва дјеца (и одрасли) у вртићу међусобно упознају, сарађују и уче једни од других;				
3. Опходи се према сваком дјетету и породици, као и према запосленим у институцији, са уважавањем, без обзира на њихов социо-економски статус, националну и вјерску припадност, пол, способности и др.;				
4. Пружа подршку васпитачима у процесу рјешавања проблема, показује разумијевање и моделира конструктивно и ненасилно рјешавање проблема и сукоба;				
5. Подстиче и његује тимски рад и заједничко рјешавање проблема у свакој ситуацији;				
6. Активно слуша, цијени и уважава сугестије и мишљење васпитача, родитеља и представника заједнице у вези с радом институције, планирањем, реализацијом и евалуацијом програма;				
7. У свим формалним и неформалним ситуацијама, служи као модел понашања и комуникације, обављајући своје обавезе са ентузијазмом;				
8. Реагује на потребе и захтјеве других и одговара правовремено на јасан, дјелотворан и сензибилан начин у писаној и усменој форми;				
9. Препознаје утицај културе на стилове комуницирања и са сензибилитетом реагује на културолошке разлике;				
10. Уважава професионални и људски интегритет и достојанство сваке особе;				
11. Препознаје и јавно промовише резултате свих запослених, те ствара прилике за заједничко прослављање успјеха, подстичући сарадњу умјесто такмичења.				
Име и презиме педагога _____	Опсерватор _____	Датум _____		

7**Промоција предшколства и вртића**

7.1. Педагог вртића дјелује у заједници, промовишући рани развој и образовање, као и саму установу				Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:		
Педагог: 1. Ангажује се у различитим акцијама у заједници, и шире, којима се заговара и промовише право сваког дјетета на квалитетно образовање од рођења;						
2. Заузима се за укључивање представника заједнице и јавности у пружању подршке дјечи и вртићу, и стварању опште позитивне климе у цијелој заједници када су у питању потребе све дјеце предшколског узраста и њихових породица;						
3. Подстиче акције у заједници, како би се пружила подршка предшколској дјечи и породицама и створила средина која подржава развој дјеце (паркови, библиотеке, позоришта и др.);						
4. Промовише рад вртића и информише заједницу о резултатима рада, као и потребама дјеце и вртића у актуалном тренутку, и будућности;						
5. Пружа стручну помоћ и подршку у развијању различитих програма у заједници, којима би се обезбиједио већи обухват дјеце предшколским васпитањем и образовањем и подршка дјечи и породицама (обавезан вид и други краћи облици васпитно-образовног рада).						
Име и презиме педагога _____				Опсерватор _____		Датум _____

СТАНДАРДИ ЗА ДИРЕКТОРЕ

1. Организација рада установе и демократско управљање

Директор установе управља/руководи установом у складу са заједничком визијом, циљевима и демократским принципима, узимајући у обзир потребе дјеце, породица и заједнице у цјелини.

Директор обезбјеђује рад установе у складу са законским и подзаконским актима и другим прописима, као и релевантним међународним документима, и у свакој прилици се понаша у складу са етичким принципима, штитећи достојанство струке и права сваког дјетета.

2. Реализација васпитно-образовне праксе, обезбјеђење услова и ресурса и брига о квалитету

Директор установе обезбјеђује квалитетан и ефикасан васпитно-образовни рад и инклузивну средину за свако дијете и породицу.

3. Професионални развој васпитача и унапређење квалитета

Директор установе прати квалитет рада и обезбјеђује различите прилике за професионални развој свег запосленог особља, у складу с резултатима вредновања, постављеним стандардима квалитета и праћењем резултата за свако дијете.

4. Тимски рад и комуникација

Директор установе креира позитивну климу, тимски рад и добре односе, те комуницира с различитим групама и индивидуалцима са уважавањем, јасно и са предусретљивошћу.

5. Промоција установе и предшколства и партнерство са заједницом

Директор установе развија план сарадње с представницима заједнице и план дјеловања у заједници, промовишући рани развој и учење као и саму установу.

6. Партнерство с породицама

Директор установе омогућава и подржава укључивање родитеља и породица као партнера у процесу васпитања и образовања дјеце, као и у све друге аспекте рада установе.

I**Организација рада установе и демократско управљање**

1.1. Директор установе управља/руководи установом у складу са заједничком визијом, циљевима и демократским принципима, узимајући у обзир потребе дјеце, породица и заједнице у цјелини	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Директор:				
1. Разумије филозофију васпитања предшколске дјеце и начине њиховог учења;				
2. Поштује и уважава васпитаче и запослене, укључује их у процес креирања визије и мисије институције;				
3. Поштује и промовише аутономију вртића у примјени програма;				
4. Руководи установом тако што укључује запослене, представнике образовних власти, родитеље и представнике заједнице у процес креирања визије, доношења одлука, постављање циљева, анализе и евалуације рада;				
5. Обезбјеђује функционисање савјет родитеља и демократски избор представника родитеља у савјет и управни одбор;				
6. Поставља јасне приоритете и циљеве за развој установе, и у складу с тим, израђује стратешки план који садржи визију и мисију организације, као и циљеве за развој организације и унапређење квалитета, те годишњи план и програм с детаљним активностима (мјерљивим, реалистичним и временски ограниченим исходима и задужењима);				
7. Циљеве и приоритете дефинише на стручном вијећу и у складу с резултатима евалуације, стратегијама развоја предшколског васпитања и образовања, препорукама родитеља и приоритетима у заједници;				
8. Ефикасно користи постојеће ресурсе и осигурава друге, потребне ресурсе, како би се остварили постављени циљеви;				
9. Подузима радње и акције потребне за испуњење циљева и делегира обавезе уз поштовање достојанства и професионалног интегритета сваке особе;				
10. Документује процес реализације планираног и остварене резултате, и израђује годишњи извјештај о раду установе;				
11. Евалуира, у сарадњи са васпитачима, родитељима и стручњацима, рад установе и о резултатима информира управни одбор, родитеље и представнике заједнице, као и надлежна министарства;				
12. Промовише сарадњу и партнерство на свим нивоима.				
Име и презиме директора _____	Опсерватор _____		Датум _____	

I**Организација рада установе и демократско управљање**

1.2. Директор обезбјеђује рад установе, у складу са законским и подзаконским актима и другим прописима, као и релевантним међународним документима, и у свакој прилици се понаша у складу са етичким принципима, штитећи достојанство струке и права сваког дјетета	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Директор: 1. Познаје и прати све законске и подзаконске акте, води установу у складу с њима, и о свему упознаје кадар и родитеље;				
2. Изграђује професионални однос према послу и испуњава своје обавезе одговорно и на вријеме;				
3. Упознаје кадар с њиховим правима и обавезама, и обезбјеђује да их сви запослени одговорно и на вријеме испуњавају;				
4. У свакој прилици се понаша и опходи тако да доприноси поштовању и угледу професије коју заступа, не злоупотребљавајући свој положај за стицање властите користи или промоције;				
5. Обезбјеђује да се у вртићу поштује и штити право на приватност података о дјечи и породицама;				
6. Обезбјеђује заштиту права сваког дјетета и породице, у складу с Декларацијом и Конвенцијом о правима дјетета и другим домаћим и интернационалним документима.				
Име и презиме директора _____	Опсерватор _____		Датум _____	

2**Реализација васпитно-образовне праксе, осигуравање услова и ресурса и бригаа о квалитету**

2.1. Директор установе обезбјеђује квалитетан и ефикасан васпитно-образовни рад и инклузивно окружење за свако дијете и породицу	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Директор:				
1. Познаје прописани курикулум и подстиче његову реализацију, осигуравајући добре социјалне и материјалне услове, промовише тимски рад;				
2. Прати иновације и промовише увођење савремених и ефикаснијих васпитно-образовних метода и стратегија у раду с дјецом и породицама;				
3. Обезбјеђује услове васпитачима и стручним сарадницима, како би се вријеме за планирање, припремање рада и праћења исхода учења и напретка дјеце, ефикасно користило;				
4. Обезбјеђује да је простор у којем се одвија васпитно-образовни процес сигуран и прилагођен потребама сваког дјетета;				
5. Обезбјеђује материјалну подршку за стварање стимулативне средине за учење и набавку развојно примјерених дидактичких и других потрошних материјала;				
6. Осигурава дјеловање стручног тима и асистената, те друге професионалне и материјалне ресурсе, како би се сваком дјетету, а посебно дјечи са потешкоћама, осигурао приступ квалитетном васпитно-образовном процесу и пружила подршка дјечи и породицама;				
7. По потреби ангажује стручњаке других профила или стручне службе, у циљу помагања, савјетовања или усмјеравања васпитача у њиховом раду;				
8. Ствара услове да се развију и реализују квалитетни краћи и други програми који помажу дјечи која не похађају цјелодневни програм, да се припреме за школу;				
9. Сарађује са школама, како би се олакшао прелазак дјеце из вртића у школу;				
10. Подстиче планирање и реализацију различитих активности и програма којима се подржава развој дјеце, која не иду у вртић; Подстиче подршку породицама у заједници од рођења дјетета до поласка у школу (кратки, компензациони програми...).				
Име и презиме директора _____	Опсерватор _____		Датум _____	

3

Професионални развој васпитача и унапређење квалитета

3.1. Директор установе прати квалитет рада и осигурава различите прилике за професионални развој свег запосленог особља, у складу с резултатима вредновања, постављеним стандардима квалитета и праћења ефеката за свако дијете	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	Примјер за сваки индикатор:
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	
Директор:				
1. Иницира и учествује у доношењу реалног и остваривог плана развоја људских потенцијала установе и обезбјеђује његову реализацију;				
2. Даје повратну информацију на нивоу вртића о резултатима самовредновања и вредновања рада васпитача и заједно са стручним тимом и васпитачима, планира стратегије за превладавање тешкоћа и унапређивање постојећег квалитета;				
3. Обезбјеђује помоћ и подршку васпитачима у реализацији плана индивидуалног и колективног стручног усавршавања;				
4. Обезбјеђује подршку и помоћ васпитачима, како би унаприједили квалитет и ефекте свог рада, дајући сваком васпитачу једнаке прилике и могућности за стручно усавршавање;				
5. Обезбјеђује супервизије особља у циљу унапређења квалитета васпитно-образовног процеса и примјењује различите моделе праћења и процјене рада васпитача и другог кадра;				
6. Праћење квалитета заснива на постављеним стандардима квалитета, посматрајући cjелокупан рад васпитача и узимајући у обзир сву расположиву документацију у професионалном портфолију;				
Име и презиме директора _____	Опсерватор _____		Датум _____	

3**Професионални развој васпитача и унапређење квалитета**

3.1. Директор установе прати квалитет рада и осигурава различите прилике за професионални развој свег запосленог особља, у складу с резултатима вредновања, постављеним стандардима квалитета и праћењем ефеката за свако дијете	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Директор:				
7. Вредновање појединаца, групе или вртића врши објективно и добронамјерно и о томе даје повратну информацију сваком васпитачу наглашавајући постигнуте резултате и мотивишући их за даље напредовање, те сугеришући области за унапређење;				
8. Обезбјеђује да васпитачи буду правовремено и објективно оцијењени од стране надлежне институције, како би могли напредовати у складу са стандардима квалитета и показаним свеобухватним резултатима;				
9. Прати актуалности у образовној теорији и пракси и ради на сопственом стручном усавршавању, пише и објављује радове и учествује на стручним скуповима и конференцијама, када је то сврсисходно;				
10. Сарађује са високошколским институцијама и другим професионалним удружењима и организацијама и укључује их у процес савјетовања, стручног усавршавања као и реализацију различитих истраживања, која имају за циљ унапређење квалитета васпитно-образовног рада;				
11. Сарађује са школама и другим предшколским институцијама, и учествује у раду различитих професионалних удружења и мрежа.				
Име и презиме директора _____	Опсерватор _____		Датум _____	

4**Тимски рад и комуникација**

4.1. Директор установе креира позитивну климу, тимски рад и добре односе, те комуницира с различитим групама и индивидуалцима, са уважавањем, јасно и са предусретљивошћу	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Директор: 1. Креира инклузивну климу и културу, осигуравајући да се свако дијете и породица осјећају добродошли, прихваћени и да је сваком дјетету осигурано остваривање права на квалитетно васпитање и образовање;				
2. Опходи се према сваком дјетету и породици, као и запосленим у институцији, са уважавањем, без обзира на њихов социо-економски статус, националну и вјерску припадност, пол, способности и др.;				
3. Пружа подршку васпитачима у процесу рјешавања проблема, показује разумијевање и моделира конструктивно и ненасилно рјешавање проблема и сукоба;				
4. Подстиче и његује тимски рад и заједничко рјешавање проблема у свакој ситуацији;				
5. Активно слуша, цијени и уважава сугестије и мишљења васпитача, родитеља и представника заједнице у вези са радом установе, планирањем, реализацијом и евалуацијом програма;				
6. У свим формалним и неформалним ситуацијама, служи као модел понашања и комуникације, обављајући своје обавезе са ентузијазмом и мотивишући остале у испуњењу заједничке мисије и визије;				
7. Реагује на потребе и захтјеве других и одговара на њих правовремено на јасан, дјелотворан и увиђаван начин у писаној и усменој форми;				
8. Уважава професионални и људски интегритет и достојанство сваке особе;				
9. Препознаје и јавно промовише резултате свих запослених, те ствара прилике за заједничко прослављање успјеха, подстичући сарадњу умјесто такмичења.				
Име и презиме директора _____	Опсерватор _____		Датум _____	

5**Промоција установе и предшколства и партнерство са заједницом**

5.1. Директор установе развија план сарадње с представницима заједнице и план дјеловања у заједници, промовишући рани развој и учење као и саму установу	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
Директор:				
1. Ангажује се у различитим акцијама, у заједници и шире, којима се заговара и промовише право сваког дјетета на квалитетно образовање од рођења;				
2. Заузима се за укључивање представника заједнице и јавности у пружању подршке дјецци и вртићу, и стварању опште позитивне климе у цијелој заједници, када су у питању потребе све дјеце предшколског узраста и њихових породица;				
3. Подстиче акције у заједници како би се пружила подршка предшколској дјецци и породицама и створило окружење које подржава развој дјеце (паркови, библиотеке, позоришта и др.)				
4. Промовише рад институције и информира заједницу о резултатима рада, као и потребама дјеце и вртића у актуелном тренутку и будућности;				
5. Подстиче и прикључује се различитим активностима у заједници и друштву у цјелини, којим се промовише и обезбјеђује укључивање већег броја дјеце у предшколске програме;				
6. Обезбјеђује да вртић користи све јавне, културне и друге ресурсе заједнице, као и да ресурси вртића служе заједници;				
7. Сарађује с различитим привредним (јавним и приватним) организацијама и институцијама, како би осигурао подршку дјецци, породицама и вртићу у цјелини;				
8. У сарадњи с невладиним организацијама и другим институцијама, аплицира за различите пројекте и фондове, којима се унапређује предшколство, рад установе и побољшава приступ квалитетном васпитању и образовању за свако дијете.				
Име и презиме директора _____	Опсерватор _____		Датум _____	

6

Партнерство с породицама

6.1. Директор установе омогућава и подржава укључивање родитеља и породица као партнера у процесу васпитања и образовања дјете, као и у све друге аспекта рада установе	Досљедно Д	Понекад П	Ријетко Р	
Индикатори квалитета:	Д	П	Р	Примјер за сваки индикатор:
<p>Директор:</p> <p>1. Разумије значај, подржава и поштује улогу и одговорност родитеља и породице за развој дјете и осигурава да институција развија партнерство са свим породицама;</p>				
<p>2. Укључује породице и представнике заједнице да на сврсисходан начин учествују у процесу доношења одлука и раду вртића;</p>				
<p>3. Информише родитеље о свим догађајима од значаја за рад вртића, дјету, породице и уважава њихово мишљење, идеје и сугестије;</p>				
<p>4. Брине се да васпитачи и особље укључују родитеље и породице у различите сегменте рада вртића;</p>				
<p>5. Ствара климу и атмосферу у вртићу, у којој се сви родитељи уважавају и добродошли су;</p>				
<p>6. Редовно комуницира с родитељима и моделира ефикасну и квалитетну комуникацију.</p>				
<p>Име и презиме директора _____ Опсерватор _____ Датум _____</p>				

Анекс 1.

Сарадници на пројекту

„Стандарди квалитета предшколског васпитања и образовања“

1. Исмета Брајловић, стручни савјетник, Просвјетно-педагошки завод Кантона Сарајево, Сарајево
2. Индира Мешковић, стручни савјетник, Просвјетно-педагошки завод Кантона Сарајево, Сарајево
3. Садмира Мурга, педагог, ЈУ „Дјеца Сарајева“, Сарајево
4. Јасминка Плехо-Субашић, психолог, ЈУ „Дјеца Сарајева“, Сарајево
5. Васва Јајетовић, в.д. директор предшколске установе ЈУ „Дјеца Сарајева“, Сарајево
6. Абида Капетановић, координатор васпитно-образовног рада, ЈУ „Дјеца Сарајева“, Сарајево
7. Љубица Андрић, васпитач, ЈУ „Дјеца Сарајева“, Сарајево
8. Доц. др Тамара Прибишев-Белеслин, Филозофски факултет, Бања Лука
9. Кристина Доминковић, директор предшколске установе „Пчелица“, Орашје
10. Мирела Вукоја, стручни савјетник, Министарство просвјете, зnanости, културе и спорта Жупаније Западнохерцеговачке
11. Елма Мушић, васпитач, ЈУ Дјечији вртићи „Цицибан“
12. Данијела Кегел, директор, Установа „Дјечји вртићи“ Мостар
13. Селма Типура, директор, ЈУ Дјечији вртићи „Цицибан“
14. Алма Полић, руководилац васпитно-образовног процеса, ЈУ „Наше дијете“, Тузла
15. Шериф Мухаремовић, директор, ЈУ „Наше дијете“, Тузла
16. Рамиз Нуркић, стручни савјетник, Просвјетно-педагошки завод Тузланског кантона, Тузла
17. Адвија Хусеинспахић, стручни савјетник, Просвјетно-педагошки завод Зеничко-добојског кантона, Зеница
18. Едина Хоџић, директор, ЈУ за предшколски одгој и образовање, Зеница
19. Суада Млачо, директор, ЈУ за предшколски одгој и образовање, Високо
20. Алија Лапо, директор, СОС Дјечији вртић, Горажде
21. Љиљана Дилбер, директор, ЈУ Дјечји вртић, Томислав Град
22. Дражена Вргоч, директор, ЈУ Дјечји вртић „Пчелице“, Ливно
23. Стака Николић, инспектор, просвјетни савјетник за предшколско васпитање и образовање, Републички педагошки завод Републике Српске, Бања Лука
24. Миљка Марић, директор, ЈУ за предшколско васпитање и образовање, Лакташи
25. Бранка Миљуш, директор, ЈУ Дјечији вртић, Гацко
26. Слађана Мишић, васпитач, Центар за предшколско васпитање и образовање, Бања Лука
27. Марина Миркоњ, педагог, Центар за предшколско васпитање и образовање, Бања Лука
28. Баиса Кујунџић, васпитач, ЈУ „Крајишка радост“, Сански Мост
29. Азра Башчелија, директор, Предшколска установа у саставу СОС Друштвеног центра *Херман Гмајнер*, Сарајево
30. Јасмина Смајић, стручни савјетник, ЈУ Педагошки завод Унско-санског кантона, Бихаћ
31. Нафија Коричић, директор, ЈУ Дјечији вртићи, Бихаћ
32. Ермина Чичић, васпитач, Предшколска установа у саставу СОС Друштвеног центра *Херман Гмајнер*, Сарајево

33. Јасмина Диздаревић, васпитач, приватна предшколска установа „Blooming Child“, Сарајево
34. Милан Љубојевић, стручни савјетник, Одјел за образовање Брчко дистрикта БиХ
35. Јасна Јовичић, директор, Обданиште и забавиште „Наша дјеца“, Брчко
36. Хусеин Куртић, члан Одбора Агенције за предшколско, основно и средње образовање
37. Хасан Хасагић, директор предшколске установе „Младост“ Какањ, и предсједник Удружења предшколских радника ФБиХ
38. Ивана Блажевић, васпитач, предшколска установа Дјечји вртић „Свети Јосип“
39. Ивица Аугустиновић, виши стручни сарадник, Министарство просвјете, знаности, културе и спорта Жупаније Средишња Босна
40. Есминка Бурек, виши стручни сарадник, Министарство образовања, науке, културе и спорта Средњобосанског кантона
41. Мирна Леко, васпитач, Дјечји вртић „Осмијех“, Широки Бријег